ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Олег МАРЕНКОВ

«22» 10 2026 р.

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Білана Олега Васильовича
«Адміністративні аспекти екологічної політики в Україні і ФРН: порівняльний аналіз»,
представленої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право.

ВИТЯГ

з протоколу № 1 міжкафедрального семінару юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 09 жовтня 2026 року

ПРИСУТНІ: 15 з 17 членів наукового семінару.

ГОЛОВУЮЧА: д-р. юрид. наук, проф. **І. В. Патерило** (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право), професор кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

СЕКРЕТАР: канд. юрид. наук, доц., каф цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **О.А. Грабильнікова** (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право).

ПРИСУТНІ: д-р юрид. наук, проф. **О. Л. Соколенко** (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право); д-р. юрид. наук, проф. **Н. С. Юзікова** (12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право); канд. юрид. наук, доц. **О. П. Литвин** (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право); д-р. юрид. наук, проф. **Є. А. Кобрусєва** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р юрид.наук, доц. **Н.П. Капітаненко** (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право): д-р. філософії у галузі права **О.О. Дриголь** (081Право); канд. юрид. наук, **К. Ю. Скрипник** (12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право); д-р юрид. наук, проф. **К. В. Бережна** (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право); канд. юрид. наук, доц. **Л. М.**

Мудриєвська (12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень); канд. юрид. наук, доц. **Т. М. Заворотченко** (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право); канд. юрид. наук, проф. **І. Г. Алєксєєнко** (12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень); д-р. юрид. наук, проф. **І. В. Патерило** (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право); д-р юрид. наук, проф. **О.В. Сачко** (12.00.09 – кримінальний процес; криміналістика; оперативно-розшукова діляьність; судова медицина та психіатрія); канд. юрид. наук, доц. **Ю. В. Живова** (12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право); канд. юрид. наук, доц. **О. А. Грабильнікова** (12.00.02 - конституційне право, муніципальне право).

Відсутні: д-р. юрид. наук, проф. **Т. В. Корнякова** (12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право); д-р. юрид. наук, проф. **О. В. Марченко** (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право).

Запрошені: аспірант 4 року навчання О.В.Білан.

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Білана Олега Васильовича на тему: ««**Адміністративні аспекти екологічної політики в Україні і ФРН: порівняльний аналіз**», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (Протокол № 12 від 30.06.2022 р.). Уточнена тема дисертації затверджена вченою радою юридичного факультету (Протокол № 6 від 13.05.2026 р.). Науковим керівником призначено кандидата юридичних наук, кандидата філософських наук, доцента Мудриєвську Л.М.. Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 Право (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.).

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертаційної роботи Білана Олега Васильовича на тему: «**Адміністративні аспекти екологічної політики в Україні і ФРН: порівняльний аналіз**», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081.

За результатами звіту про оцінку на унікальність тексту наукового дослідження Білана Олега Васильовича на тему: «**Адміністративні аспекти екологічної політики в Україні і ФРН: порівняльний аналіз**», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081, представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право, здійсненої на плагіат програмою «StrikePlagiarism» виявлено, що унікальність тексту складає 90,09%. Таким чином, на підставі перевірки зроблено висновок: робота Білана Олега Васильовича може бути допущена до захисту.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. юрид. наук, доц. кафедри цивільного, трудового та господарського права Грабильнікова О.А.; канд. юрид. наук, доц. кафедри адміністративного і кримінального права

Скрипник ; канд. юрид. наук, доц. кафедри адміністративного і кримінального права Дриголь О.О.

Роботу було розглянуто трьома фаховими експертами - д-р. юрид. наук, професор, професор кафедри адміністративного і кримінального права **Н. С. Юзікова;** канд. юрид. наук, доц. кафедри теорії держави і права, конституційного права та державного управління **Т. М. Заворотченко;** д-р. юрид. наук, доц., доцент кафедри теорії держави і права, конституційного права та державного управління **Капітаненко Н.П.**

Слово надається аспіранту Білану Олегу Васильовичу. Будь ласка, регламент виступу – 15-20 хвилин.

Доповідь О.В. Білан:

Добрий день, шановна голова міжкафедрального семінару, члени міжкафедрального семінару, шановні присутні! На Ваш розгляд надається дисертаційна робота з теми: «**Адміністративні аспекти екологічної політики в Україні і ФРН: порівняльний аналіз**», яка подається на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Науковий керівник: кандидат юридичний наук, кандидат філософських наук, доцент Мудриєвська Людмила Михайлівна.

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що в умовах зростання екологічних викликів і посилення глобального співробітництва у сфері охорони довкілля, особливого значення набуває вдосконалення адміністративних механізмів управління екологічною політикою. Це стосується як інституційного оформлення органів виконавчої влади, так і процедурних аспектів прийняття рішень, контролю, моніторингу, екологічного нормування та правозастосування. Успішність реалізації екологічної політики багато в чому залежить від ефективної координації між державними органами, прозорих управлінських процедур, достатності адміністративних ресурсів, а також чіткості нормативного регулювання.

На міжнародному рівні екологічна політика набула ознак міждисциплінарного явища, що поєднує правові, економічні, управлінські, технологічні та соціальні елементи. В межах Європейського Союзу сформовано ефективну систему екологічного адміністрування, яка базується на принципах сталого розвитку, субсидіарності, екологічної відповідальності, прозорості та участі громадськості. Система міжнародного екологічного управління включає такі інституції, як Програма ООН з навколишнього середовища (UNEP), Глобальний екологічний фонд (GEF), Міжурядова група експертів зі змін клімату (IPCC), які формують світові стандарти та регулюють міждержавне співробітництво.

Україна як держава, що обрала європейський вектор розвитку, активно інтегрується до системи міжнародного екологічного управління, приєднуючись до ключових міжнародних угод, таких як Орхуська конвенція, Кіотський протокол, Паризька кліматична угода. Разом з тим, у національній екологічній політиці досі зберігаються численні виклики, пов'язані з фрагментарністю

адміністративної системи, недосконалістю процедур екологічної оцінки, відсутністю сталого механізму міжвідомчої взаємодії, низьким рівнем публічного контролю та участі громадськості.

Особливої актуальності ці питання набули в умовах воєнного стану, коли екологічні ризики та наслідки збройної агресії Росії проти України створюють додаткові загрози для національного природного середовища. В Україні триває реформа управління, і досвід ФРН (як федеративної держави, де екологічний контроль розподілений між федеральним центром *Bund* та землями *Länder*) є унікальним для побудови оптимальної вертикалі екологічного менеджменту в Україні.

Мета дослідження: на основі порівняльного аналізу адміністративних систем України та ФРН виявити системні недоліки української моделі екологічного адміністрування та розробити науково обґрунтовані рекомендації щодо її реформування відповідно до стандартів ЄС.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають в сфері адміністративно-правових засад реалізації екологічної політики.

Предметом дослідження виступають механізми адміністративного впровадження екологічної політики на національному та європейському рівнях, зокрема інституційні структури, управлінські процедури, функції органів виконавчої влади, нормативно-правове забезпечення та адміністративні інструменти в Україні та ФРН.

У першому розділі дисертаційного дослідження проаналізовано різні наукові підходи до визначення сутності, форм та інструментів екологічної політики в національному та європейському ракурсі. Доведено, що моделі екологічного адміністрування в ЄС базуються на інтеграції кількох фундаментальних принципів: багаторівневого управління, участі громадськості, прозорості, наукової обґрунтованості рішень та превентивності екологічної шкоди. Порівняльний аналіз показує, що країни ЄС не обмежуються формальною наявністю екологічних міністерств чи інспекцій, а створюють системи, в яких екологічна політика пронизує всі рівні управління — від місцевого до наднаціонального. Для України, яка ще перебуває в процесі формування дієвих механізмів міжвідомчої координації та делегування повноважень територіальним громадам, це особливо важливо. Автором уточнено категоріально-понятійний зміст *«адміністративних аспектів екологічної політики»* як комплекс нормативно-правових, організаційно-структурних, процедурних та контрольно-наглядових механізмів, за допомогою яких суб'єкти публічної адміністрації здійснюють формування, реалізацію та моніторинг екологічних стандартів. Адміністративний аспект виступає процесуальним ядром реалізації екологічного урядування (*environmental governance*), забезпечуючи перехід від командно-адміністративних методів до інклюзивного та субсидіарного управління. Автором визначено різноманітність методологічних підходів до дослідження головних аспектів екологічної політики, серед яких: правовий, економічний, індікаторний, емпіричнийта інш.

У другому розділі обґрунтовано зростання ролі адміністративних механізмів у забезпеченні екологічної безпеки, раціонального

природокористування та сталого розвитку. Особливу увагу приділено інституційним і процедурним аспектам екологічного управління, зокрема координації діяльності органів публічної влади, екологічному моніторингу, контролю, нормуванню, оцінці впливу на довкілля та забезпеченню участі громадськості у прийнятті екологічно значущих рішень.

У підрозділі 2.1. визначено низку суттєвих проблем, які впливають на ефективність реалізації задекларованих екологічних пріоритетів. Насамперед, йдеться про фрагментарність законодавчого регулювання — значна частина екологічних норм міститься в окремих галузевих законах, що створює правові прогалини та ускладнює інтеграцію екологічної політики в систему стратегічного планування на загальнодержавному рівні. А також перевантаженість законодавства декларативними нормами, які не супроводжуються механізмами реалізації.

Підрозділ 2.2. присвячено розгляду інституційної структури та адміністративні інструменти реалізації екологічної політики в Україні. Визначено, що інституційна структура та адміністративні інструменти реалізації екологічної політики в Україні формуються як комплекс взаємопов'язаних органів державної влади, місцевого самоврядування, а також громадських і наукових інституцій, які спільно забезпечують розроблення, впровадження та контроль природоохоронних заходів. Центральним координатором є Міністерство економіки та довкілля України, яке відповідає за стратегічне планування, формування нормативно-правової бази та міжнародне співробітництво. Йому підпорядковані спеціалізовані служби та агентства. Доведено, що Державний моніторинг довкілля є ще одним базовим елементом адміністративного регулювання, який забезпечує безперервне спостереження за станом атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, ґрунтів, рослинного та тваринного світу, а також за рівнями радіаційного фону та шумового забруднення. Визначено особливості розвитку екологічної політики України в контексті її європейської інтеграції та приєднання до ключових міжнародних природоохоронних угод. Окрему увагу приділено особливостям екологічного управління в Україні в умовах воєнного стану та зумовленим збройною агресією додатковим екологічним ризикам. Дозвільна система логічно продовжує функцію планування, перетворюючи стратегічні завдання у конкретні адміністративні процедури.

У підрозділі 2.3. проаналізовано основні засади міжнародного та європейського екологічного управління, а також роль міжнародних інституцій у формуванні сучасних стандартів охорони довкілля. Визначено, що правове регулювання екологічної політики Німеччини має багаторівневу структуру: конституційні засади, федеральні закони, законодавство федеральних земель, право ЄС та міжнародні договори. Його характерною рисою є поєднання превентивних механізмів (оцінювання екологічного впливу), нормативного контролю (викиди, водокористування, відходи), охорони природних ресурсів і правових засобів відновлення довкілля.

У підрозділі 2.4. розглянуто взаємозв'язок між трьома ключовими адміністративно-правовими інструментами — плануванням, дозвільною

системою і контролем та простежено їхню послідовність у реалізації екологічної політики ФРН. У німецькій моделі управління довкіллям планування виступає початковим етапом, який визначає стратегічні орієнтири держави та земель щодо раціонального природокористування.

Здійснено акцент на досвіді Федеративної Республіки Німеччина як федеративної держави, у якій повноваження у сфері екологічного управління розподілені між федеральним рівнем та землями. Зазначено, що важливою передумовою стабільності німецької моделі екологічного управління є узгодженість її нормативно-правової основи та чітке розмежування компетенції між федеральним і земельним рівнями. Така система забезпечує взаємопов'язаність нормативних актів і мінімізує ризики дублювання або виникнення правових колізій. Фундаментальні засади екологічної політики визначаються на федеральному рівні, зокрема законодавством у сфері охорони природи, яке встановлює базові вимоги щодо збереження природних ресурсів, охорони ландшафтів та сталого використання земель. Водночас землі мають можливість приймати власні нормативно-правові акти, спрямовані на конкретизацію та практичну реалізацію загально-федеральних положень з урахуванням особливостей відповідних екосистем, територіальної специфіки та соціально-економічних умов. Поєднання єдиних загальнодержавних орієнтирів із регіональною специфікою створює умови для більш гнучкого та ефективного екологічного адміністрування, сприяє оптимізації управлінських процедур і забезпечує належний контроль за реалізацією природоохоронної політики.

У третьому розділі окреслено основні проблеми функціонування національної системи екологічного управління, серед яких фрагментарність адміністративно-управлінських механізмів, недосконаліть процедур екологічної оцінки, недостатня міжвідомча координація та обмеженість механізмів публічного контролю.

Обґрунтовано доцільність використання окремих німецьких управлінських практик для вдосконалення української системи екологічного адміністрування та формування ефективної вертикалі публічного управління у сфері охорони довкілля. Визначено, що децентралізація разом із цифровими сервісами змінює логіку участі громадськості. Для громадян стає простіше подавати зауваження до документів планування, відстежувати стан довкілля в режимі реального часу, ініціювати локальні природоохоронні проєкти та контролювати виконання екологічних програм у своїх громадах. При цьому центральний рівень зберігає функції політики та нагляду за дотриманням мінімальних стандартів, що гарантує єдині правила на всій території держави.

Запропоновано орієнтири адаптації національних адміністративно-правових механізмів до європейських стандартів екологічного управління. Ключовим змістом адаптації виступає імплементація директив і регламентів Європейського Союзу у сферах запобігання промисловому забрудненню, управління відходами, охорони вод і повітря, захисту природи та кліматичної політики. Українська система дозволів має еволюціонувати у бік інтегрованого підходу, коли для промислових об'єктів визначаються граничні показники на основі найкращих доступних технологій, а контроль будується на

верифікованих вимірюваннях і прозорій звітності. Оцінка впливу на довкілля і стратегічна екологічна оцінка мають перетворитися на механізми раннього попередження ризиків із повноцінним громадським обговоренням, фаховою експертизою та обов'язковим урахуванням альтернатив. використання німецького досвіду в адміністративній реформі екологічної політики України має значний потенціал, адже дозволяє не лише вдосконалити інституційні механізми управління, а й забезпечити реальну інтеграцію принципів сталого розвитку в державну політику. Це сприятиме підвищенню ефективності екологічних програм, розвитку партнерства між владою, бізнесом і громадськістю, а також формуванню нової екологічної культури, орієнтованої на довгострокове збереження природного капіталу країни.

Дякую за увагу!

Завершивши доповідь, здобувач відповів на **запитання учасників міжкафедрального наукового семінару**.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ:

Алєксєєнко І.Г., д-р.політ.н., канд.юрид.наук, проф.: У Вашому дослідженні адміністративні аспекти екологічної політики розглядаються через інституційну структуру, розподіл компетенцій та систему адміністративних інструментів. Яким чином ці елементи взаємопов'язані між собою і чому їх аналіз окремо не дозволяє повною мірою оцінити ефективність екологічного управління?

Аспірант: Дякую за змістовне питання, Ігоре Григоровичу!

У моєму дослідженні ці три елементи розглядаються як взаємопов'язані складові єдиного механізму адміністративного забезпечення екологічної політики. Їх взаємозв'язок можна представити таким чином: інституційна структура визначає, які органи здійснюють екологічне управління; розподіл компетенцій визначає, хто саме і в яких межах здійснює відповідні повноваження; адміністративні інструменти визначають, яким чином ці повноваження реалізуються на практиці.

Тому аналіз лише одного з цих елементів не дає повної картини.

Наприклад, можна мати спеціалізований орган державної влади з широким переліком повноважень, але якщо його компетенція перетинається з повноваженнями інших органів або не забезпечена необхідними ресурсами, ефективність його діяльності буде обмеженою. Так само наявність сучасної процедури екологічного моніторингу не гарантує результату, якщо отримана інформація не використовується органами влади під час планування, прийняття дозвільних рішень або здійснення контролю.

У цьому зв'язку я розглядаю адміністративне забезпечення як певний управлінський цикл, у якому інституції, компетенції, процедури, інформація та контроль доповнюють один одного.

Зокрема, спочатку визначаються екологічні цілі та завдання, потім вони реалізуються через відповідні адміністративні процедури, після чого здійснюється моніторинг результатів і контроль за виконанням прийнятих рішень.

Отже, ефективність екологічного управління залежить не від окремого органу чи окремого інструменту, а від того, наскільки узгоджено функціонує вся система адміністративного забезпечення. Саме такий системний підхід покладено в основу мого дослідження.

Юзікова Н.С., д-р юрид. наук, проф.: Ваше дослідження передбачає порівняння України та Федеративної Республіки Німеччина. Які критерії Ви використовували для забезпечення змістовності такого порівняння, враховуючи відмінності державного устрою, адміністративної системи та рівня інституційного розвитку двох держав?

Аспірант: Дякую за питання!

Для забезпечення змістовності порівняння я використовував не формально-структурний, а насамперед **функціональний та інституційний підхід**. Це означає, що я порівнював не просто назви органів чи їх організаційну форму, а функції, які вони виконують, обсяг їхніх повноважень, порядок прийняття адміністративних рішень та механізми відповідальності.

Порівняння здійснювалося за кількома взаємопов'язаними критеріями.

Перший критерій — **інституційний**. Він дозволяє визначити, які органи відповідають за формування та реалізацію екологічної політики на різних рівнях публічного управління.

Другий — **компетенційний**, тобто аналіз того, як розподілені повноваження між центральним, регіональним та місцевим рівнями.

Третій — **адміністративно-інструментальний**. Тут порівнювалися екологічне планування, дозвільні процедури, оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, моніторинг та державний контроль.

Четвертий — **процедурний критерій**, який дозволяє оцінити послідовність, прозорість та передбачуваність адміністративних процедур.

І, нарешті, важливим є критерій **практичної результативності**, тобто здатності відповідної адміністративної системи забезпечувати виконання екологічних вимог і досягнення визначених екологічних цілей.

Важливо, що при цьому я враховував відмінності між державами. Україна є унітарною державою, тоді як Німеччина — федеративною. Тому пряме порівняння, наприклад, центрального органу України з конкретним органом федеральної землі саме за організаційною формою було б недостатньо коректним.

Натомість функціональний підхід дозволяє поставити інше питання: **хто** в кожній системі виконує відповідну функцію, якими повноваженнями він наділений, якою є процедура її реалізації та хто відповідає за кінцевий результат.

Саме це дозволило мені провести порівняння двох різних адміністративних систем без штучного нівелювання їхніх інституційних особливостей.

3. **Капітаненко Н.П., д-р юрид. наук, доц.: У чому полягає специфіка німецької моделі екологічного управління з точки зору взаємодії принципів федералізму, субсидіарності та уніфікації екологічних стандартів? Яке значення це має для України?**

Аспірант: Дякую за це питання!

Специфіка німецької моделі полягає в поєднанні єдності екологічних правових вимог із багаторівневою системою їх адміністративної реалізації.

Федеративний устрій передбачає розподіл державних функцій між Федерацією та землями. При цьому федеральний рівень формує значну частину загальних правових рамок та екологічних стандартів, а землі та органи нижчого рівня здійснюють значний обсяг практичної реалізації відповідних норм.

У цьому механізмі важливе місце займає принцип субсидіарності. Його значення полягає в тому, що управлінська функція повинна реалізовуватися на тому рівні, який має для цього відповідну компетенцію, ресурси та можливість найбільш ефективно вирішити конкретне питання.

Таким чином, федералізм не призводить до повної фрагментації екологічної політики. Навпаки, система функціонує завдяки поєднанню загальних стандартів, розподіленої компетенції та координації між рівнями влади.

Для України цей досвід має значення насамперед у контексті децентралізації та реформування публічного управління. Україна не може безпосередньо відтворити німецьку федеративну модель, оскільки має інший конституційний устрій.

Однак окремі принципи можуть бути використані. Наприклад, загальні екологічні стандарти та стратегічні цілі можуть визначатися на державному рівні, тоді як окремі функції моніторингу, планування, управління місцевими природними ресурсами чи реалізації природоохоронних програм можуть ефективніше виконуватися на регіональному та місцевому рівнях.

Отже, для України найбільш цінним є не сам федералізм як форма державного устрою, а організаційна логіка німецької системи — чітке розмежування компетенцій, поєднання єдиних стандартів із децентралізованою реалізацією та відповідальністю відповідного рівня влади за результат.

Ю.В. Живова, канд. юрид.наук., доц.: У роботі Ви приділяєте увагу як превентивним, так і контрольним адміністративним інструментам. Яким чином, на Вашу думку, повинно бути побудоване їх співвідношення для переходу від реагування на екологічні порушення до системи їх попередження?

Аспірант: Дякую за запитання!

У дослідженні я виходжу з того, що сучасна система екологічного управління повинна поєднувати превентивні та контрольні інструменти, але основний акцент має поступово зміщуватися від реагування на вже заподіяну шкоду до попередження екологічних ризиків.

Превентивні інструменти дозволяють врахувати потенційні негативні наслідки ще до початку відповідної діяльності. До них належать екологічне

планування, стратегічна екологічна оцінка, оцінка впливу на довкілля, дозвільні процедури та встановлення відповідних екологічних умов.

Контрольні інструменти забезпечують перевірку того, наскільки фактична діяльність відповідає встановленим вимогам. Тому контроль не втрачає свого значення, а стає наступним елементом єдиного адміністративного механізму.

Наприклад, у випадку реалізації промислового проєкту спочатку повинні бути визначені потенційні екологічні ризики, після чого вони враховуються в процесі оцінки впливу на довкілля та дозвільної діяльності. Після початку експлуатації об'єкта здійснюється моніторинг, а контрольні органи перевіряють дотримання встановлених вимог.

Якщо моніторинг показує негативну динаміку або виявляється порушення, адміністративна система повинна мати можливість не лише застосувати відповідальність, а й скоригувати подальшу діяльність, наприклад через перегляд умов, встановлення додаткових вимог або застосування інших передбачених законом заходів.

Таким чином, оптимальна модель передбачає послідовність: прогнозування ризику → оцінка → адміністративне рішення → моніторинг → контроль → коригування.

Це дозволяє сформувати не просто систему покарання за екологічні порушення, а систему управління, орієнтовану на запобігання шкоді та мінімізацію екологічних ризиків.

5. **Т.М. Заворотченко, канд.юрид наук, доц.: Яким чином результати порівняльного аналізу дозволили Вам визначити конкретні напрями вдосконалення адміністративного забезпечення екологічної політики України?**

Аспірант: Дякую за питання!

Порівняльний аналіз у моїй роботі використовувався не лише для встановлення відмінностей між Україною та Німеччиною. Його основним завданням було визначити, які саме особливості організації екологічного управління впливають на його ефективність і які з них можуть бути адаптовані до українських умов.

У результаті дослідження я виділив кілька основних напрямів.

Перший — удосконалення розмежування компетенцій. Повноваження між центральним, регіональним та місцевим рівнями повинні бути розподілені таким чином, щоб уникати дублювання функцій і одночасно забезпечувати відповідальність конкретного органу за результат.

Другий — підвищення інституційної спроможності. Передача повноважень повинна супроводжуватися необхідними кадровими, фінансовими, організаційними та інформаційними ресурсами. Інакше формальна децентралізація не обов'язково призводить до підвищення ефективності.

Третій — розвиток системи екологічного моніторингу та інформаційного забезпечення. Екологічна інформація повинна використовуватися не лише для

звітності або інформування населення, а безпосередньо в процесі планування, дозвільної діяльності та контролю.

Четвертий — підвищення ефективності превентивних процедур. Зокрема, результати стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля повинні мати реальне значення для кінцевого адміністративного рішення.

П'ятий — посилення міжвідомчої координації, оскільки екологічні питання фактично інтегровані в енергетичну, промислову, транспортну, аграрну та містобудівну політику.

Саме порівняння з Німеччиною дозволило побачити, що ефективність екологічного управління забезпечується не окремим «найкращим» інструментом, а узгодженістю всієї системи.

Тому запропоновані в роботі напрями спрямовані на системне вдосконалення українського адміністративного механізму — від розподілу компетенцій і формування управлінських рішень до моніторингу, контролю та оцінки результатів.

6. **І.В. Патерило, д-р юрид. наук, проф.: У чому полягає основний науковий результат Вашого дослідження і яке практичне значення мають сформульовані Вами пропозиції для сучасного розвитку екологічної політики України?**

Аспірант: Дякую за запитання!

Основний науковий результат дослідження полягає в тому, що адміністративне забезпечення екологічної політики України та ФРН розглянуто як цілісну систему, у якій поєднуються інституційна організація, розподіл компетенцій, адміністративні процедури, інформаційне забезпечення, моніторинг та контроль.

У роботі обґрунтовується положення про те, що ефективність екологічної політики не визначається виключно якістю нормативно-правової бази. Вона залежить від того, наскільки узгоджені між собою три основні компоненти: правове регулювання, інституційна спроможність та адміністративна практика.

Це має принципове значення для України, оскільки в процесі європейської інтеграції відбувається активне наближення національного законодавства до європейських стандартів. Однак саме по собі нормативне наближення не забезпечує автоматичного досягнення відповідних екологічних результатів.

Тому практичне значення моєї роботи полягає у визначенні адміністративних умов, за яких таке нормативне наближення може бути ефективно реалізоване.

Зокрема, йдеться про чіткіше розмежування повноважень між рівнями публічної влади, посилення інституційної спроможності органів екологічного управління, розвиток інтегрованого екологічного моніторингу, вдосконалення превентивних процедур та підвищення ефективності державного екологічного контролю.

Особливого значення ці пропозиції набувають в умовах післявоєнного відновлення України. Відбудова потребує великої кількості адміністративних рішень щодо інфраструктури, промисловості, енергетики, використання земель

та природних ресурсів. Тому екологічні критерії повинні враховуватися не лише після виникнення негативних наслідків, а вже на етапі планування та прийняття відповідних рішень.

У цьому контексті німецький досвід дає можливість визначити практичні механізми багаторівневого управління, координації та екологічного планування, які можуть бути адаптовані до українських умов.

Отже, практична цінність дослідження полягає у формуванні системного підходу до вдосконалення адміністративного забезпечення екологічної політики України, який поєднує європейські підходи з особливостями української системи публічного управління.

ВИСТУПИЛИ:

науковий керівник здобувача канд.юрид.наук, доц. Мудриєвська Л.М.; фахівці: д-р. юрид. наук, проф.О. Л. Соколенко, канд. юрид. наук, доц. Т.М. Заворотченко, д-р. юрид. наук, доц.Н. П. Капітаненко.

Після відповідей на запитання учасників міжкафедрального семінару було озвучено **висновок наукового керівника здобувача, канд.юрид.наук, доц. Мудриєвської Л.М.,** з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Добрий день, шановні члени міжкафедального наукового семінару, шановні присутні! Повідомляю, що відгук з оцінкою роботи аспіранта 4 року навчання Білана Олега Васильовича подано до відділу аспірантури та головуючому на засіданні сьогоднішнього міжкафедального наукового семінару.

Білан Олег Васильович з 2022 року по 2026 рік навчався в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара з метою здобуття наукового ступеню «доктор філософії». Має високі показники як в навчальній сфері, так і сфері наукових результатів.

Дисертаційне дослідження присвячене одній із найактуальніших проблем сучасного державного управління та юриспруденції — модернізації адміністративно-правових механізмів екологічної політики в умовах євроінтеграції України, завдань «зеленої відбудови» та реформи децентралізації. Автор переконливо обґрунтував суперечність між задекларованими європейськими стандартами та застарілими українськими інструментами їх реалізації, обравши еталоном для порівняння передову німецьку модель (*Umweltpolitik).*

Дисертантом досліджено особливості взаємодії основних адміністративно-правових інструментів екологічного управління Федеративної Республіки Німеччина, зокрема планування, дозвільної системи та контролю, а також розкрито їхню послідовність у процесі реалізації природоохоронної політики. Заслуговує на увагу проведений автором аналіз організації екологічного управління в умовах федеративного устрою опрацювання проблематики адміністративно-правового

забезпечення екологічного управління, уміння автора здійснювати порівняльно-правовий аналіз і формулювати пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства та управлінської практики. Використання досвіду Федеративної Республіки Німеччина розглянуто не як механічне запозичення зарубіжної моделі, а як підґрунтя для визначення напрямів її адаптації до українських правових, інституційних і соціально-економічних умов. Це підтверджує практичну спрямованість роботи та її значущість для подальшого розвитку системи публічного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Робота вирізняється високим рівнем самостійності, глибоким методологічним підходом та науковою новизною. До найбільш значущих результатів дослідження, які виносяться на захист, слід віднести:

-виконана розробка цілісної концепції модернізації екологічного адміністрування України, що інтегрує інституційну, процедурну та цифрову складові відповідно до вимог *European Green Deal.*

-Обґрунтована модель децентралізованого екологічного адміністрування на основі німецького принципу субсидіарності, а також пропозиції щодо трансформації Держекоінспекції у сервісно-наглядовий орган за зразком німецького відомства U*BA.*

- подальший розвиток концепту *Environmental Governance* як багаторівневої партнерської взаємодії, а також обґрунтування переходу до гнучкої системи фінансових санкцій за екологічні правопорушення за аналогією з німецьким інститутом *Ordnungswidrigkeiten.*

Сформульовані здобувачем висновки та рекомендації мають чіткий прикладний характер.

Вважаю, що дисертаційна робота на тему: «Адміністративні аспекти екологічної політики в Україні і ФРН: порівняльний аналіз» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею на актуальну тему, відповідає всім Німеччини, зокрема розподілу повноважень між федеральним рівнем і землями, узгодженості нормативно-правового регулювання та забезпечення балансу між загальнодержавними пріоритетами й регіональними особливостями природокористування. Обґрунтовано, що поєднання єдиних законодавчих засад із можливістю їх конкретизації на рівні земель створює передумови для гнучкого, послідовного та ефективного екологічного адміністрування.

Автором визначено основні проблеми функціонування національної системи екологічного управління, серед яких виокремлено фрагментарність адміністративно-управлінських механізмів, недосконалість процедур екологічної оцінки, недостатній рівень міжвідомчої координації та обмеженість інструментів громадського контролю. На підставі проведеного аналізу обґрунтовано можливості використання окремих практик ФРН для вдосконалення української моделі екологічного адміністрування. Особливої уваги заслуговують пропозиції щодо оптимізації розподілу управлінських повноважень, посилення ролі територіальних громад, розширення застосування цифрових інструментів та забезпечення належної взаємодії органів публічної влади з громадськістю.

Важливе практичне значення мають сформульовані автором пропозиції щодо адаптації національних адміністративно-правових механізмів до європейських стандартів екологічного управління. Зокрема, акцентовано увагу на необхідності вдосконалення дозвільних процедур на основі інтегрованого підходу, використання найкращих доступних технологій і методів управління, підвищення прозорості

екологічного контролю, а також посилення превентивного потенціалу оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки. Обґрунтовані підходи передбачають не лише вдосконалення нормативно-правової основи, а й розвиток механізмів громадської участі, міжвідомчої координації та відповідальності за виконання природоохоронних заходів.

Загалом результати дослідження свідчать про належний рівень, що відповідаєвимогам чинного законодавства до робіт такого рівня, одержані ним результати є новими, мають теоретичне й практичне значення у галузі адміністративного права та публічного управління та адміністрування.

Автор роботи Білан Олег Васильович за всіма набутими компетентностями заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право. Вважаю, що робота може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Дякую за увагу!

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ:

Д-р. юрид. наук, доц. Капітаненко Н.П.: Важливим досягненням Білана О.В. вважаю відзначену ним комплексність розробки і реалізації екологічної політики. Україна сьогодні стоїть перед подвійним викликом — відбудовою країни після масштабних руйнувань та необхідністю модернізації екологічного управління відповідно до європейських стандартів. Саме в цьому контексті німецький досвід може стати дорожньою картою для створення ефективної моделі державного екологічного менеджменту. Запозичення принципів багаторівневої координації, системи громадського контролю, цифрових платформ екологічного моніторингу, правової відповідальності забруднювачів і фінансової підтримки сталих інвестицій дозволить не лише зміцнити інституційний потенціал, а й інтегрувати екологічну політику у всі сфери державного управління. Реформа повинна перетворити охорону довкілля на стратегічний напрям розвитку, а не на допоміжну галузь, як це часто відбувалося раніше.

Важливим висновком проведеного аналізу є усвідомлення того, що основною умовою успішності екологічної реформи є людина — її екологічна культура, громадянська свідомість і компетентність. Німеччина створила суспільство, в якому повага до природи є частиною національної ідентичності, а відповідальність за навколишнє середовище — нормою поведінки кожного. Для України формування подібної культури можливе через модернізацію освітньої системи, розвиток екологічної просвіти, активізацію діяльності громадських організацій, впровадження соціальних кампаній і стимулювання участі громадян у процесі прийняття екологічних рішень. Екологічна свідомість повинна стати основою політичних, економічних і соціальних перетворень, а не лише наслідком державної політики.

Вважаю, що дисертація Білана Олега Васильовича відповідає всім критеріям самостійного наукового пошуку, та може бути рекомендована до публічного захисту у разовій раді за спеціальності 081 Право.

Канд. юрид. наук, доц. Заворотченко Т.М. : У дисертаційному дослідженні Білана О.В. розглядаються дуже важливі для України питання відновлення екології країни після закінчення воєнного стану, правове підґрунтя чого потрібно закладати вже зараз. Автором доречно розглянуті недоліки системи формування та реалізації екологічної політики в Україні, а саме: фрагментарність і колізійність законодавства, декларативність окремих положень, недостатність механізмів їх практичної реалізації, нестабільність нормативного середовища та неповна гармонізація з acquis ЄС. На результати реалізації екологічної політики також впливають воєнний стан, складність повного визначення екологічних збитків, дефіцит фінансування та кадрових ресурсів. У ФРН правове регулювання формується на взаємопов'язаних рівнях права ЄС, федерального законодавства та законодавства земель. Для німецької моделі характерні нормативна деталізація, розподіл регуляторних функцій між рівнями влади й поєднання обов'язкових вимог із кооперaційними механізмами. Водночас складність і тривалість окремих дозвільних процедур зумовлюють потребу в їх оптимізації без послаблення екологічних стандартів.

Тож, дослідження досвіду ФРН як піонера екологічної політики в Європейському Союзі дуже важливе для України.

Загалом, дисертаційне дослідження Білана Олега Васильовича є вагомим науковим здобутком. Робота повністю відповідає встановленим вимогам, і я можу рекомендувати дисертацію до захисту у разовій спеціалізованій раді щодо присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Д-р. юрид. наук, проф. Соколенко О. Л. : Треба відзначити, що проблеми реалізації засад екологічного політики в Україні є доволі динамічним процесом, який потребує постійного аналізу та коректування. Також треба відзначити і особливість формування та реалізації екологічної політики в Україні на тлі військових дій, які наносять велику шкоду довкіллю, екологічних катастроф, які проявляться через десятиріччя. І програмувати дії держави щодо відновлення довкілля потрібно вже зараз, використовуючи ті ефективні механізми, які показали свою життєздатність в Європейському Союзі. Хоча, необхідно констатувати, що ні одна європейська країна не має такого негативного досвіду, як Україна. ФРН була абсолютно доречно обрана автором для порівняння, виходячи з того, що «зелена енергетика» та побудова адміністративно-публічної системи управління цією сферою можуть стати у нагоді у повоєнному відновленні України. До речі, з цього ракурсу немає комплексних досліджень і надана робота є однією з перших комплексних досліджень адміністративно-правових механізмів розробки і реалізації екологічної політики України та ФРН.

Крім того, необхідно відзначити великий масив опрацьованого емпіричного матеріалу Біланом О.В., що надає можливість всебічно ознайомитися з досвідом ФРН у реалізації екологічної політики.

Загалом вважаю, що робота Білана О.В. має достатньо високий науковий рівень, відрізняється самостійністю і може бути рекомендована до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Голова міжкафедрального семінару юридичного факультету д-р юрид. наук, проф.І. В. Патерило:

Чи є ще бажаючі виступити? Якщо бажаючих немає, то давайте перейдемо до обговорення висновку.

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що в умовах зростання екологічних викликів і посилення глобального співробітництва у сфері охорони довкілля, особливого значення набуває вдосконалення адміністративних механізмів управління екологічною політикою. Це стосується як інституційного оформлення органів виконавчої влади, так і процедурних аспектів прийняття рішень, контролю, моніторингу, екологічного нормування та правозастосування. Успішність реалізації екологічної політики багато в чому залежить від ефективної координації між державними органами, прозорих управлінських процедур, достатності адміністративних ресурсів, а також чіткості нормативного регулювання.

На міжнародному рівні екологічна політика набула ознак міждисциплінарного явища, що поєднує правові, економічні, управлінські, технологічні та соціальні елементи. В межах Європейського Союзу сформовано ефективну систему екологічного адміністрування, яка базується на принципах сталого розвитку, субсидіарності, екологічної відповідальності, прозорості та участі громадськості. Система міжнародного екологічного управління включає такі інституції, як Програма ООН з навколишнього середовища (UNEP), Глобальний екологічний фонд (GEF), Міжурядова група експертів зі змін клімату (IPCC), які формують світові стандарти та регулюють міждержавне співробітництво.

Україна як держава, що обрала європейський вектор розвитку, активно інтегрується до системи міжнародного екологічного управління, приєднуючись до ключових міжнародних угод, таких як Орхуська конвенція, Кіотський протокол, Паризька кліматична угода. Разом з тим, у національній екологічній політиці досі зберігаються численні виклики, пов'язані з фрагментарністю адміністративної системи, недосконалістю процедур екологічної оцінки, відсутністю сталого механізму міжвідомчої взаємодії, низьким рівнем публічного контролю та участі громадськості.

Особливої актуальності ці питання набули в умовах воєнного стану, коли екологічні ризики та наслідки збройної агресії Росії проти України створюють додаткові загрози для національного природного середовища. В Україні триває реформа управління, і досвід ФРН (як федеративної держави, де екологічний контроль розподілений між федеральним центром *Bund* та землями *Länder*) є унікальним для побудови оптимальної вертикалі екологічного менеджменту в Україні.

Потреба в системному дослідженні адміністративних аспектів екологічної політики на перетині європейського та національного рівнів є надзвичайно гострою. Такий аналіз дозволяє не лише узагальнити кращі практики, а й

запропонувати ефективні механізми адаптації української системи екологічного управління до європейських стандартів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 30.04.2024 р. «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні»; Закону України від 28.02.2019 р. «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

Роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри теорії держави і права, конституційного права та державного управління юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара третього рівня вищої освіти за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.). та в межах наукової теми: «Модель публічного управління сучасної України: проблеми побудови і результати реформування» (номер державної реєстрації 0122U001410) .

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради університету (Протокол № 12 від 30.06.2022 р.). Уточнена тема дисертації затверджена вченою радою юридичного факультету (Протокол № 6 від 13.05.2026 р.).

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають в сфері адміністративно-правових засад реалізації екологічної політики.

Предметом дослідження виступають механізми адміністративного впровадження екологічної політики на національному та європейському рівнях, зокрема інституційні структури, управлінські процедури, функції органів виконавчої влади, нормативно-правове забезпечення та адміністративні інструменти в Україні та ФРН.

Мета дослідження: на основі порівняльного аналізу адміністративних систем України та ФРН виявити системні недоліки української моделі екологічного адміністрування та розробити науково обґрунтовані рекомендації щодо її реформування відповідно до стандартів ЄС.

Для досягнення мети автором визначено наступні завдання:

– Дослідити теоретико-правові засади формування екологічної політики та її адміністративного забезпечення в сучасній юридичній науці.

– Визначити зміст категорії «адміністративні аспекти екологічної політики»

– Охарактеризувати стан нормативно-правового регулювання реалізації екологічної політики в Україні та ФРН.

– Проаналізувати структуру та повноваження органів виконавчої влади у сфері екології в Україні та ФРН.

– Порівняти адміністративні інструменти екологічного контролю.

– Оцінити рівень цифровізації адміністративних послуг в екологічній сфері обох країн.

– запропонувати шляхи удосконалення інституційної та процедурної бази екологічного адміністрування в Україні з урахуванням німецького досвіду.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у тому, що воно є одним із перших у вітчизняній науці адміністративного права комплексним порівняльно-правовим дослідженням адміністративно-правових аспектів реалізації екологічної політики України та ФРН, в якому на основі аналізу німецької моделі екологічного врядування (*Umweltpolitik*) обґрунтовано концептуальні напрями реформування системи вітчизняного екологічного адміністрування в умовах євроінтеграції та повоєнного відновлення.

Найбільш суттєві результати, що визначають наукову новизну роботи та виносяться на захист, полягають у такому:

Вперше:

- сформульовано цілісну теоретико-правову концепцію модернізації системи адміністративного забезпечення екологічної політики України на основі адаптації досвіду ФРН. Концепція інтегрує інституційну, процедурну та цифрову складові, що дозволяє адаптувати національну систему екологічного управління до вимог Європейського Зеленого Курсу (*European Green Deal*) та завдань «зеленої відбудови» інфраструктури;
- обґрунтовано модель децентралізованого екологічного адміністрування для України за прикладом німецького принципу субсидіарності. Вона передбачає чітке розмежування повноважень між центральним органом виконавчої влади (стратегічні функції) та регіональними (громадами) рівнями (контрольно-наглядові та моніторингові функції), що мінімізує дублювання компетенцій та корупційні ризики;
- визначено специфіку адміністративно-правового статусу громадських інституцій та екологічних омбудсменів у ФРН як повноцінних суб'єктів досудового врегулювання екологічних спорів, та доведено доцільність імплементації цього інституту в практику українського адміністративного судочинства та квазісудових процедур.

Удосконалено:

- інституційну архітектуру органів державного екологічного контролю в Україні шляхом трансформації Державної екологічної інспекції у сервісно-наглядовий орган (за зразком Федерального відомства з охорони навколишнього середовища ФРН — *UBA*), де акцент зміщується з каральних санкцій на превентивний моніторинг та екологічний консалтинг суб'єктів господарювання;
- адміністративні процедури здійснення оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО). Запропоновано механізм спрощення та цифровізації цих процедур для об'єктів критичної інфраструктури, що відновлюються, із одночасним посиленням транскордонних консультацій за стандартами німецького законодавства (*UVP-Gesetz*);
- правове регулювання надання адміністративних послуг в екологічній сфері через інтеграцію державних екологічних кадастрів у єдину цифрову платформу, що базується на принципах німецької геоінформаційної системи *GEOPORTAL.de*, для автоматизації видачі інтегрованих екологічних дозволів.

Дістало подальший розвиток:

- наукові підходи до трактування поняття «екологічне врядування» (*Environmental Governance*) в доктрині адміністративного права. Воно визначено не як вертикальний державний примус, а як багаторівнева партнерська взаємодія органів влади, бізнесу та інститутів громадянського суспільства на засадах взаємної відповідальності;
- класифікація адміністративно-правових інструментів реалізації екологічної політики, яку розширено шляхом виокремлення кризових інструментів (зокрема, процедур оперативного екологічного аудиту зруйнованих об'єктів та адміністрування екологічних сертифікатів для вторинних будівельних матеріалів);
- аргументація щодо реформування системи адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення в Україні. Обґрунтовано необхідність переходу від фіксованих штрафів до гнучкої системи фінансових санкцій (за аналогією з німецьким інститутом *Ordnungswidrigkeiten*), розмір яких залежить від масштабу завданої довкіллю шкоди та економічного потенціалу порушника.

Практичне значення результатів

Сформульовані висновки та рекомендації можуть бути використані:

- У законотворчій діяльності: для розробки змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (в частині екологічних проступків) та законів, що регулюють державний екологічний контроль.
- У правозастосовній практиці: для оптимізації роботи Держекоінспекції та Мінекономіки.
- У навчальному процесі: для підготовки курсів «Адміністративне право», «Екологічне право», «Порівняльне правознавство».

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Білан О.В. Адміністративно-правові виклики реалізації екологічної політики України в умовах реформи публічного управління. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2025. №6. С.215-219. DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.33. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/12/35-1.pdf.

2. Білан О.В. Адміністративні аспекти екологічної політики: міжнародний та національний ракурс на прикладі Bayerisches Umweltgesetzbuch (BayUGB). *Juris Europensis Scientia*. 2025. № 2. С.68-72. DOI https://doi.org/10.32782/chern.v2.2025.11. URL:http://jes.nuoua.od.ua/archive/2_2025/2_2025.pdf.

3. Білан О.В. Адміністративний аспект вдосконалення екологічного законодавства України з урахуванням досвіду Швейцарії. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція.* 2025. № 74. С. 92-95. DOI https://doi.org/10.32782/2307-1745.2025.74.18. URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc74/20.pdf.

4. Bilan O.V. GERMAN ENVIRONMENTAL LAW AND ITS HARMONIZATION WITH EU ENVIRONMENTAL LAW. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences,* 2024. No. 4 . C. 24-33. https://doi.org/10.30525/2592-8813-2024-4-3. URL: http://baltijapublishing.lv/index.php/bjlss/issue/view/168.

5. Білан О.В. International agreements and marketing tools as a vector for improving international and national environmental policy. Legal standards for ensuring the reconstruction of post-war Ukraine amidst integration into the European Union: scientific monograph. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2024. 596 p.P. 1-16. DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-26-492-4-1. URL: http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/530/14048/29452-1.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Білан О.В. Інституційна модель екологічного управління в Німеччині. IV Міжнародна науково-практична конференція "Achievements of Science and Applied Research"10-12 листопада 2025 (Дублін, Ірландія). С.170-172. URL: https://www.eoss-conf.com/en/archive/achievements-of-science-and-applied-research-10-11-25/.

7. Білан О.В., Заворотченко Т. М. Адміністративно-правові інструменти реалізації екологічної політики у ФРН. V Міжнародна науково-практична конференція "New Horizons in Scientific Research: Challenges and Solutions" 3-5 листопада 2025 (Марсель, Франція). URL: https://www.eoss-conf.com/en/archive/new-horizons-in-scientific-research-challenges-and-solutions-3-11-25/.

8. Білан О.В. Удосконалення міжнародної екологічної політики щодо глобальної зміни клімату. II Міжнародна наукової конференції «Інновації та науковий потенціал світу» (21.04.2023; м. Київ, Україна). С.59-61. URL: https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/21.04.2023/24.

9. Білан О.В. Аспекти використання штучного інтелекту у захисті навколишнього середовища. 03.05.2024. Суми. VI Міжнародна студентська наукова конференція Діджиталітація Науки як виклик сьогодення. С.51-53. URL: https://archive.liga.science/index.php/conference-proceedings/issue/view/inter-03.05.2024/78.

ВИСНОВОК

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Білана О.В. про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Дисертаційна робота Білана Олега Васильовича на тему: **«Адміністративні аспекти екологічної політики в Україні і ФРН: порівняльний аналіз»**, подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі 08 Право за спеціальністю 081 Право є завершеним, самостійним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, що

ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальності 081 Право.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Білана Олега Васильовича на тему: «Адміністративні аспекти екологічної політики в Україні і ФРН: порівняльний аналіз» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження Білану О.В. ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право Білана Олега Васильовича у такому складі:

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право аспіранта **Білана Олега Васильовича «Адміністративні аспекти екологічної політики в Україні і ФРН: порівняльний аналіз»** у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1	2	3	4	5	6
1.	Юзікова Наталія Семенівна **(голова)**	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України,	Доктор юридичних наук, 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право, 2017 р., Україна	Професор кафедри адміністративного і кримінального права, 2021 р., Україна	Юзікова Н.С., Пріоритетність екологічної безпеки у сфері водних біоресурсів та ефективної протидії незаконному промислу в державній політиці Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2025. № 3. Частина ІІ. С. С.494-499. DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.2.79. URL: http://journal-app.uzhnu.edu.ua/issue/view/19450 **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** **екологічна безпека,** післявоєнна відбудова,

		професор кафедри адміністративного і кримінального права			**євроінтеграція, міжнародне співробітництво**, екологія, незаконне зайняття рибним промислом, незаконне зайняття водним добувним промислом; запобігання екологічним кримінальним правопорушенням, кримінальна відповідальність, громадські ініціативи. 2. Юзікова Н.С., Синергія органів влади у забезпеченні екологічної безпеки та запобіганні екологічній злочинності в Україні: у контексті повоєнного відновлення та євроінтеграційних процесів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2025. № 1. С. 166-173. DOI https://doi.org/10.32782/2408-9257-2025-1-26. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2025/28.pdf **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** **екологічна безпека,** екологія, запобігання екологічним кримінальним правопорушенням, кримінальна відповідальність, незаконне зайняття рибним промислом, незаконне зайняття водним добувним промислом, воєнний стан, **міжнародне співробітництво,** інформаційно-просвітницькі заходи. 3. Юзікова Н.С., Гетьман Є.С. Пріоритетність екологічної безпеки в державній політиці України: адаптація досвіду республіки Хорватія та викликів війни. *Наукові перспективи. 2025. № 5 (59). С.1652-1671* DOI https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-5(59)-1652-1670. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/24712 **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** **екологічна безпека, міжнародне співробітництво,** екологія, водні ресурси, екологічна злочинність, запобігання екологічним кримінальним правопорушенням, кримінальна

					відповідальність, зарубіжний досвід, європейські стандарти, воєнний стан.
2.	Макушев Петро Васильович (опонент)	Університет митної справи та фінансів професор кафедри історії та теорії держави і права	кандидат юридичних наук, 2004 08 Право 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень, ДК № 024831 Доктор юридичних наук, 2017 08 Право 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право ДД № 006981 доцент, 2005 по кафедрі адміністративне право та адміністративна діяльність 02 ДЦ № 014962 Професор, 2014 по кафедрі загально-правових дисциплін 12ПР № 009984	професор кафедри історії та теорії держави і права	1. Макушев П.В., Мосейко А.Г. Актуальні аспекти розвитку фінансового права в умовах суспільних трансформацій та євроінтеграції України. *Право і суспільство*, 2025. № 3. т. 2. С. 112-116 **DOI** https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.3.2.16. URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/3_2025/part_2/18.pdf. **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** фінансове право, публічні фінанси, **правова система,** податкова політика, фінансова звітність, **стандарти ЄС**, **євроінтеграція,** бюджетне планування, фінансовий контроль, антикризове управління. 2. Макушев П.В., Ломакіна А.А. Адміністративно-правові форми реалізації публічної влади в Україні. *Право і суспільство.* 2022. № 5. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/5_2022/3.pdf. **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** адміністративний договір, орган публічної адміністрації, правотворчість, **публічна влада, публічне управління,** реалізація, управлінський вплив, форма **3.** Макушев П.В., Хрідочкін А.В. Адміністративно-правові аспекти становлення регіональної патентної системи Європейського Союзу. *Нове українське право*, Спецвипуск, Том 2, 2022. С.50-58. **DOI:** https://doi.org/10.51989/NUL.2022.6.2.8. URL: https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/391. **(фахове видання, категорія «Б»)**

					Ключові слова: євроінтеграція, Європейське патентне відомство, європейський патент, Європейський Союз, інтелектуальна власність, патент, патентна система, патентне право
3.	Сіньова Людмила Миколаївна (опонент)	Київський національний університет імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення, провідний юрист Центру соціального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету	Кандидат юридичних наук 12.00.05 – трудове право; право соціаль-ного забезпечення, 2013 р., Україна	доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення, 2020 р., Україна	Сіньова Л. М., Грушко Ж. В., Адміністративно-правові механізми реалізації екологічної політики у Федеративній Республіці Німеччина: досвід для України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* № 5. 2025. С. 131-137. DOI https://doi.org/10.32782/2408-9257-2025-5-20. URL: https://apnl.dnu.in.ua/5_2025/22.pdf. **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова: екологічна політика***; адміністративно-правове регулювання, державний екологічний контроль, публічна політика, принцип запобіжності, права громадян, громадська участь, законодавча інтеграція, екологічне врядування, гармонізація законодавства. 2. Андріїв В.М., Сіньова Л.М., Міжнародно-правові засоби забезпечення соціальних стандартів в сфері прав людини. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2025. Серія ПРАВО. Випуск 88: частина 2. С.115-120. DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.15 URL: https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/329657. **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** права людини, соціальні права, соціальні стандарти, міжнародні соціальні стандарти, **європейське законодавство**, міжнародні акти з прав людини. 3. Сіньова Л. М., Трампольська К.О. Відбудова міст України після

		імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України,			війни: теоретичний та соціальний аспект *Наше право.* № 3. 2024. С. 272-277 URL: http://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/NP-2024-3/NP_2024_3_272.pdf. DOI: https://doi.org/10.32782/NP.2024.3.36. **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** відбудова міст, війна, Польща, Фінляндія, соціальні аспекти, інфраструктура, сталий розвиток, **міжнародний досвід**, українські ініціативи.
4.	**Соколенко Ольга Леонідівна (рецензент)**	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, завідувачка кафедрою адміністративного і кримінального права,	**Доктор юридичних наук, адміністративне право і процес; фінансове прав; інформаційне право, 2013р.**	**Професор кафедри адміністративного і кримінального права, 2014 р.**	1. Leheza, Y., Pasichnyk, N., **Sokolenko, O.**, Rizhniak, R., Barba, V. Legal regulation of the implementation of alternative dispute resolution methods: a comparative analysis european countries. *Cadernos De Dereito ActualOpen source preview*, 2026, 2026(31), 41–60. URL: https://cadernosdedereitoactual.es/index.php/cadernos/article/view/1354. https://www.scopus.com/pages/publications/105034187957?origin=resultslist **Scopus.** ***Ключові слова:*** Alternative Procedures, Dispute Settlement, **European Legislation**, Dispute Resolution, Conciliation Procedures, Compromise, Mediation, Understand 2. Соколенко О. Л. , Ушаков Є. В. Роль правоохоронних органів у розслідуванні фактів незаконного відчуження земель сільськогосподарського призначення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* 2024. Вип. 3. С. 65-69. DOI https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-3-10. URL: *http://apnl.dnu.in.ua/3_2024/12.pdf.* **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** землі сільськогосподарського призначення, незаконне

					відчуження, прокуратура, земля, НАБУ, **запобігання**. *3.* Nikolenko, L., Dietochka, A., Chalyk, V., **Sokolenko, O.**, Skvirskyi, I. Investments in medicines as a direction of state policy: administrative and legal regulation. *Journal of Drug and Alcohol ResearchOpen source preview, 2026, 15(1).* DOI: 10.4303/JDAR/236493. https://www.scopus.com/pages/publications/105034187957?origin=resultslist URL: https://www.ashdin.com/articles/investments-in-medicines-as-a-direction-of-state-policy-administrative-and-legal-regulation-1105287.html. **Scopus.** ***Ключові слова:*** Investments, Medicines, ***Public policy, Administrative and Legal regulation***, Pharmaceutical activity, Licensing, State registration, Pharmacovigilance, Public administration
5.	**Чукаєва Вероніка Олександрівна (рецензент)**	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, **доцент кафедри теорії держави і права, конституційного права та**	Кандидат історичних наук, 07.00.01 історія України, 1998 р._	Доцент кафедри теорії держави і права, 2003 р.	1. Чукаєва В.О. Правова доктрина сучасної України та формування системи публічної влади. *Юридичний бюлетень.* № 30, 2023. С.19-26 . DOI https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.30.02. URL:http://lawbulletin.oduvs.od.ua/v30-2023 **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** правова доктрина, конституційна реформа, політична доктрина, **правова система**, анархо-конституційний режим, **євроінтеграція, публічна влада,** державна влада. 2. Чукаєва В.О. Конституційна реформа та рівень нормативно-правового забезпечення змін системи публічного управління в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Дніпро,*

		державного управління			2024. №1. С.48-53. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2024/11.pdf. DOI https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-9. **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** **публічна влада**, система «стримування та противаг», правова доктрина, конституційна реформа, правовий статус, повноваження, президент та система трьох гілок влади, імплементація права. 3. Чукаєва В.О. Імплементація європейських стандартів та реформування правової системи України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2025. №106. С.192-200. URL: http://apdp.in.ua/index.php/vipusk-106.html. DOI https://doi.org/10.32782/apdp.v106.2025.24. **(фахове видання, категорія «Б»)** ***Ключові слова:*** **правова система,** правова доктрина, компаративістика, цивілізація, етногенез, етнос, реалізація права, європейське право.

Відповідальною особою із забезпечення діяльності разової ради визначено ***Лахову Олену Вадимівну***, доцента кафедри загальної і соціальної психології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Результати відкритого голосування:
«За» – 15 осіб.
«Проти» – немає.
«Утримался» – немає.

Рішення прийнято одноголосно.

Голова
міжкафедрального семінару **Ірина ПАТЕРИЛО**

Секретар **Олена ГРАБИЛЬНІКОВА**